

HØRINGSNOTAT

Endringer i lov- og forskriftsbestemmelser om dekning av kostnader til arbeid med tilsyn, kontroll og kraftforsyningsberedskap på energi- og vassdragsområdet

Innhold

1	HOVEDINNHOOLD	3
2	BAKGRUNN FOR HØRINGSFORSLAGET	3
2.1	KORT OM GJELDENDE RETT OG DAGENS PRAKSIS	3
2.2	BEHOVET FOR ENDRINGER	4
2.3	AVGRENSNINGER	5
3	DEPARTEMENTETS FORSLAG	5
3.1	ENDRINGER I VANNRESSURSLOVEN	5
3.1.1	<i>Gjeldende rett</i>	5
3.1.2	<i>Forslag</i>	6
3.2	ENDRINGER I VASSDRAGSREGULERINGSLOVEN	6
3.2.1	<i>Gjeldende rett</i>	6
3.2.2	<i>Forslag</i>	7
3.3	ENDRINGER I ENERGILOVEN	7
3.3.1	<i>Gjeldende rett</i>	7
3.3.2	<i>Forslag</i>	8
3.4	ENDRINGER I IK-VASSDRAG	9
3.4.1	<i>Gjeldende rett</i>	9
3.4.2	<i>Forslag</i>	9
3.5	ENDRINGER I DAMSIKKERHETSFORSKRIFTEN	10
3.5.1	<i>Gjeldende rett</i>	10
3.5.2	<i>Forslag</i>	10
3.6	ENDRINGER I KRAFTBEREDSKAPSFORSKRIFTEN	10
3.6.1	<i>Gjeldende rett</i>	10
3.6.2	<i>Forslag</i>	10
4	ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER	10
5	MERKNADER TIL DE ENKELTE BESTEMMELSENE	11
6	FORSLAG TIL LOV- OG FORSKRIFTEENDRINGER	13

1 Hovedinnhold

Olje- og energidepartementet foreslår endringer i bestemmelsene om dekning av kostnader til tilsyn og kontroll i følgende lover og forskrifter på energi- og vassdragsområdet:

- Lov av 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven)
- Lov av 14. desember 1917 nr. 17 om regulering og kraftutbygging i vassdrag (vassdragsreguleringsloven)
- Lov av 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven)
- Forskrift av 28. oktober 2011 nr. 1058 om internkontroll etter vassdragslovgivningen (IK-vassdrag)
- Forskrift av 18. desember 2009 nr. 1600 om sikkerhet ved vassdragsanlegg (damsikkerhetsforskriften)
- Forskrift av 7. desember 2012 nr. 1157 om sikkerhet og beredskap i kraftforsyningen (kraftberedskapsforskriften)

Departementet foreslår at vannressursloven § 58, vassdragsreguleringsloven § 31 og energiloven §§ 9-6 og 10-1 endres ved at det inntas en hjemmel til å innkreve sektoravgift til dekning av kostnader til tilsyns- og kontrollarbeid, og arbeidet med kraftforsyningsberedskap. Gjeldende lovbestemmelser gir hjemmel for innkreving av gebyr, og dette endringsforslaget vil dermed supplere hjemmelsgrunnlaget og gjøre det i tråd med Norges vassdrags- og energidirektorats (NVE) praksis for dekning av kostnader til arbeid med tilsyn, kontroll og kraftforsyningsberedskap. Departementet foreslår også at begrepet «gebyr» erstattes med «sektoravgift» i damsikkerhetsforskriften § 8-3, IK-vassdrag § 12 og kraftberedskapsforskriften § 8-7.

Videre foreslås det endringer ved at de aktuelle lovbestemmelsene presiserer at gebyret eller sektoravgiften skal knytte seg til «tilsyns- og kontrollarbeid», med unntak av gebyr eller sektoravgift etter energiloven § 9-6, som knytter seg til arbeid med kraftforsyningsberedskap. Der de ovennevnte bestemmelsene bruker begrepet «utgifter», foreslås det at dette erstattes med begrepet «kostnader».

Det foreslås også endringer i vassdragsreguleringsloven § 31 og energiloven §§ 9-6 og 10-1 ved at det innføres hjemmel for departementet til å regulere gebyr eller sektoravgift nærmere i forskrift. Det foreslås også at gebyr eller sektoravgift etter energiloven og vassdragsreguleringsloven, skal være tvangsgrunnlag for utlegg, og at det skal betales forsinkelsesrente ved for sen betaling, slik gjeldende bestemmelse for kostnadsdekning i vannressursloven § 58 legger opp til.

2 Bakgrunn for høringsforslaget

2.1 Kort om gjeldende rett og dagens praksis

Etter delegering fra departementet, fører NVE i dag bl.a. miljøtilsyn med vassdragstiltak, tilsyn med damsikkerhet, miljøtilsyn med elektriske anlegg, tilsyn med vedlikehold og modernisering av elektriske anlegg, samt tilsyn med fjernvarme. Kostnadene med disse tilsynsordningene dekkes av konsesjonærene.

Dekning av kostnader til miljøtilsyn med vassdragsanlegg har hjemmel i vassdragsreguleringsloven § 31 og forskrift om IK-vassdrag § 12, jf. vannressursloven § 58. Dekning av kostnader til tilsyn med damsikkerhet har hjemmel i damsikkerhetsforskriften § 8-3 og IK-vassdrag § 12, jf. vannressursloven § 58.

Krav om dekning av kostnader til miljøtilsyn med elektriske anlegg, tilsyn med vedlikehold og modernisering av elektriske anlegg og tilsyn med fjernvarme, har hjemmel i energiloven § 10-1.

I tillegg dekkes NVEs kostnader til arbeidet med kraftforsyningsberedskap av KBO-enhetene. Dekning av kostnader til arbeidet med kraftforsyningsberedskap, har hjemmel i energiloven § 9-6 og kraftberedskapsforskriften § 8-7.

Sett bort fra dekning av kostnader til miljøtilsyn med elektriske anlegg, som i dag skjer gjennom en gebyrordning, praktiserer NVE sektoravgiftsordninger for dekning av kostnader knyttet til det ovennevnte arbeidet med tilsyns, kontroll- og kraftforsyningsberedskap.

Statsforvalteren og Miljødirektoratet er ansvarlig for oppfølging av naturforvaltningsvilkår gitt i medhold av vassdragskonsesjoner. Ved hjemmel i konsesjon, faktureres konsesjonæren av Miljødirektoratet i etterkant av tilsyn med pålegg gitt i medhold av naturforvaltningsvilkåret. Endringsforslaget griper ikke inn i adgangen til dekning av kostnader ved tilsyn og kontroll når dette er hjemlet i konsesjon.

2.2 Behovet for endringer

Fra 1. januar 2016 trådte nytt rundskriv R-112/15 *Bestemmelser om statlig gebyr- og avgiftsfinansiering* fra Finansdepartementet i kraft. R-112/15 erstatter rundskriv R-4/2006 og R-112/2006. Rundskrivet gjelder i utgangspunktet for alle gebyrer og sektoravgifter som inngår i finansieringen av statlig fastsatte tjenester, slik som eksempelvis kontroll og tilsyn. I rundskrivet fastsettes vilkår for hvordan gebyrer og sektoravgifter bør fastsettes og administreres. Det fremgår av rundskrivet at et *gebyr* skal dekke en klart definert tjeneste som det offentlige utfører overfor betaleren og det skal ikke betales for noe annet eller mer. En sektoravgift skal finansiere fellestiltak overfor en næring eller sektor og avgiften betales av aktører som tilhører eller har en nær tilknytning til sektoren. Videre følger det av rundskrivet at både gebyrer og sektoravgifter skal hjemles i lov, og at utfyllende bestemmelser gis i forskrift. Det bør framgå av lovgrunnlaget om ordningen gjelder gebyr eller sektoravgift, hva som gebyr- eller avgiftslegges, hvem som kan fastsette og endre satser, inntektskrav til ordningen og hvordan inntektene skal anvendes. Loven bør også inneholde fullmakter til å gi utfyllende bestemmelser om hva som er gjenstand for betalingsplikten, hva som er beregningsgrunnlaget samt hvem som er ansvarlig for regelverk, innkreving og kontroll. Regler om administrative reaksjoner eller straff bør framgå av loven eller forskriften.

Kostnadene til NVEs arbeid med tilsyn, kontroll og kraftforsyningsberedskap, dekkes i dag i praksis hovedsakelig gjennom sektoravgiftsordninger. For kostnader til miljøtilsyn med elektriske anlegg, er det praktisert en gebyrordning. I vannressursloven, vassdragsreguleringsloven og energiloven, med tilhørende forskrifter, er imidlertid begrepet «gebyr» brukt gjennomgående. For å bringe regelverket og begrepsbruken i tråd med bestemmelsene i R-112/15, og for å sørge for at det foreligger klar hjemmel til å innkreve sektoravgift til dekning av kostnader til arbeid med tilsyn, kontroll og kraftforsyningsberedskap, er det behov for endringer i vassdrags- og energiregelverkets bestemmelser om dekning av kostnader, ved at begrepet «sektoravgift» inntas som alternativ måte for kostnadsdekning. I energiloven og vassdragsreguleringsloven er det også behov for hjemmel til å gi utfyllende bestemmelser om gebyr eller sektoravgift i forskrift, slik bestemmelsene i R-112/15 legger opp til.

Videre er det behov for en mer enhetlig utforming av de ulike lov- og forskriftsbestemmelsene på energi- og vassdragsområdet om kostnadsdekning for arbeid med tilsyn, kontroll og kraftforsyningsberedskap. Når det gjelder hva som kan kreves dekket, er for eksempel begrepet “utgifter” brukt i energiloven og vassdragsreguleringsloven, mens begrepet “kostnader” er brukt i vannressursloven. Videre fremgår det eksplisitt av vannressursloven § 58 at gebyr er tvangsgrunnlag for utlegg, og at det svares rente etter forsinkelsesrenteloven dersom gebyret ikke betales til forfallstid. Noen tilsvarende regulering om tvangsgrunnlag og forsinkelsesrente, fremgår ikke av energiloven §§ 9-6 og 10-1 eller vassdragsreguleringsloven § 31.

For å sørge for at den som fører tilsyn og kontroll eller arbeider med kraftforsyningsberedskap, til enhver tid beregner gebyret eller sektoravgiften på grunnlag av oppdaterte data, er det også behov for en hjemmel til å gi forskriftsbestemmelser om innrapportering av opplysninger som er nødvendig for nevnte beregning.

2.3 Avgrensninger

Departementet presiseres at de foreslåtte endringene ikke gjelder tilsyn med utenlandsforbindelser etter energiloven § 10-1, jf. § 4-2.

3 Departementets forslag

3.1 Endringer i vannressursloven

3.1.1 Gjeldende rett

Vannressursloven § 58 gir vassdragsmyndigheten hjemmel til å vedta forskrift om gebyr for kontroll med vassdragstiltak:

«§ 58.(gebyr for kontroll med vassdragstiltak)

Vassdragsmyndigheten kan gi forskrift om gebyr for kontroll med vassdragstiltak. Gebyrsatsene settes slik at gebyrene samlet ikke overskrider vassdragsmyndighetens kostnader med kontrollen og til tiltak etter § 40 første ledd annet punktum. Gebyret er tvangsgrunnlag for utlegg. Betales ikke gebyret til forfallstid, svares deretter rente som fastsatt i medhold av lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3 første ledd»

Av merknadene til bestemmelsen i forarbeidene, fremgår det at første punktum *«gir hjemmel for å gi forskrift om gebyr for vassdragsmyndighetens kontroll med vassdragstiltak etter dette kapittel og for tiltak etter § 40 første ledd annet punktum. Gebyrene kan standardiseres og behøver ikke fastsettes ut fra utgiftene knyttet til den enkelte kontroll. Gebyrplikten vil som utgangspunkt påhvile konsesjonshaveren, men dette kan det gis nærmere regler om i forskriften»*. Og videre at annet punktum *“setter en ramme for gebyrsatsene, som må settes slik at gebyrene samlet ikke overskrider vassdragsmyndighetens kostnader med kontrollen og de vedlikeholdstiltak som vassdragsmyndigheten er pålagt å utføre i medhold av § 40 første ledd annet punktum. Som kostnader med kontrollen regnes ikke bare de direkte utgiftene, men også indirekte administrative kostnader”*, jf. Ot.prp.nr.39 (1998-1999), s. 364.

I medhold av vannressursloven § 58 er det gitt forskriftsbestemmelse om gebyr til dekning av kostnader for tilsyn med oppfyllelse av forskrift om internkontroll etter vassdragslovgivningen, jf. forskrift om IK-vassdrag § 12, og forskriftsbestemmelse om gebyr til dekning av kostnader ved NVEs tilsyn, kontroll og godkjenning i henhold til damsikkerhetsforskriften, jf. damsikkerhetsforskriften § 8-3.

Etter delegering fra departementet fører NVE miljøtilsyn med vassdragstiltak og damtilsyn. Kostnadene med miljøtilsynet dekkes av konsesjonærene, med hjemmel i vassdragsreguleringsloven § 31, og IK-vassdrag § 12, jf. vannressursloven § 58. Kostnadsdekningen skjer gjennom en sektoravgiftsordning der kostnadene fordeles på de med konsesjon til kraftproduksjon på grunnlag av midlere årsproduksjon i kraftverket, jf. IK-vassdrag § 12 tredje ledd.

Kostnadene med damtilsynet dekkes gjennom sektoravgifter som fastsettes basert på dambruddkonsekvens, høyde og oppdemt magasinivolum, jf. damsikkerhetsforskriften § 8-3 og IK-vassdrag § 12 annet ledd.

3.1.2 Forslag

Departementet foreslår at vannressursloven § 58 endres ved at begrepet «sektoravgift» inntas i lovteksten. Kostnader til miljøtilsyn med vassdragstiltak, og kostnader til tilsyn med damsikkerhet, dekkes i dag gjennom sektoravgiftsordninger. En endring som foreslått vil klargjøre at vassdragsmyndigheten har hjemmel til å innkreve sektoravgift til dekning av kostnadene med tilsyns- og kontrollarbeidet. Endringen vil gi en klarere sammenheng mellom lovtekst og dagens praksis for dekning av kostnader. Det foreslås at ordet «gebyr» beholdes i lovteksten som et alternativ til sektoravgift.

For å tydeliggjøre at gebyret eller sektoravgiften ikke behøver å knytte seg til kontroll i ordets snevreste betydning, foreslår departementet at begrepet «kontroll» i første punktum erstattes med «tilsyn- og kontrollarbeid». Det er kostnadene vassdragsmyndigheten har med tilsyns- og kontrollarbeid i vid forstand, som skal dekkes gjennom sektoravgiften eller gebyret. Herunder kommer blant annet kostnader til oppgaver og aktiviteter knyttet til kontroll, reaksjonsbruk, arbeid med veiledere, saksbehandling i forbindelse med godkjenning av konsesjonærens detaljplaner og regelverksutvikling. Kostnader knyttet til NVEs behandling av konsesjonssøknader, faller utenfor det som kan innkreves gjennom gebyr eller sektoravgift etter vannressursloven § 58.

Det foreslås også at departementet får hjemmel til å gi forskriftsbestemmelse om innrapportering av opplysninger som er nødvendige for å beregne gebyret eller sektoravgiften. NVEs gjeldende ordninger for kostnadsdekning knyttet til arbeid med tilsyn, kontroll og kraftforsyningsberedskap, med unntak av dekning av kostnader til miljøtilsyn med elektriske anlegg, bygger på anleggsdata og andre former for opplysninger som konsesjonæren kan være i besittelse av. For eksempel beregnes sektoravgift for miljøtilsyn med vassdragsanlegg ut ifra midlere årsproduksjon i anlegg for kraftproduksjon, mens sektoravgift for tilsyn med fjernvarmeanlegg blant annet beregnes ut ifra varmesalget til det enkelte selskap. Det er viktig at gjeldende og eventuelle fremtidige modeller for beregning av gebyr og sektoravgift bygger på data som NVE har enkel tilgang til, og som er oppdaterte. En mulighet til å vedta forskriftsbestemmelse om innrapportering av opplysninger, vil sørge for det. En innrapporteringsplikt for konsesjonærene vil kunne være aktuelt dersom gebyret eller sektoravgiften bygger på data som ikke allerede er tilgjengelige og oppdaterte i NVEs databaser.

3.2 Endringer i vassdragsreguleringsloven

3.2.1 Gjeldende rett

Det følger av vassdragsreguleringsloven § 31 annet punktum at utgiftene til kontroll med overholdelse av betingelsene fastsatt i eller i medhold av konsesjon etter denne loven, kan kreves dekket av konsesjonæren:

«§ 31. Kontroll

Konsesjonæren må tåle den kontroll med overholdelsen av de fastsatte betingelser i konsesjonen eller i medhold av denne som departementet finner nødvendig. Utgifter med kontrollen kan kreves dekket av konsesjonæren.»

Bestemmelsen hjemler kontroll med overholdelse av vilkårene i konsesjon etter vassdragsreguleringsloven, og sammen med vannressursloven § 58 danner den hjemmel for at NVEs kan kreve dekket kostnader knyttet til miljøtilsyn med vassdragstiltak.

3.2.2 Forslag

Departementet foreslår at vassdragsreguleringsloven § 31 endres ved at begrepene «sektoravgift» og «gebyr» inntas som alternative muligheter for kostnadsdekning. Videre foreslås det at begrepet «kontroll» i bestemmelsens annet punktum, erstattes med «tilsyns- og kontrollarbeid». Begrunnelsen er den samme som for tilsvarende foreslåtte endringer i vannressursloven § 58, og det vises til punkt 3.1.2 ovenfor.

Det foreslås også at begrepet “utgifter” erstattes med “kostnader”. Utgift er et uttrykk for utbetalinger for ytelser, mens kostnad er ett uttrykk for forbruk av ressurser. Det er NVEs ressursforbruk knyttet til tilsyns- og kontrollarbeid, inkludert kalkulatoriske kostnader, som kreves dekket. Det er begrepet “kostnader” som best reflekterer dette. Det er også begrepet “kostnader” som er brukt i vannressursloven § 58. NVE fører miljøtilsyn med vassdragstiltak, som omfatter tilsyns- og kontrollarbeid med overholdelsen av regler gitt i eller i medhold av både vannressursloven og vassdragsreguleringsloven, og det er et poeng i seg selv med enhetlig begrepsbruk i hjemmelsgrunnlagene for miljøtilsynets kostnadsdekning.

Videre foreslår departementet å innta en hjemmel til å vedta forskrift om gebyr eller sektoravgift til dekning av tilsyns- og kontrollarbeid med overholdelsen av de fastsatte betingelser i konsesjonen eller i medhold av denne. Dette legger til rette for at sektoravgiften eller gebyret kan reguleres nærmere i forskrift. Dette vil være i tråd med føringene i Finansdepartementets rundskriv R-112/15 punkt 3.1.1. nr. 3), om at utfyllende bestemmelser om gebyr og sektoravgifter skal gis i forskrift.

I tillegg foreslår departementet at det gis hjemmel til å gi forskriftsbestemmelse om innrapportering av opplysninger som er nødvendige for å beregne gebyret eller sektoravgiften. Det vises til begrunnelsen som gjelder tilsvarende endringsforslag til vannressursloven § 58, i høringsnotatets punkt 3.1.2.

Det foreslås også at gebyret eller sektoravgiften gjøres til tvangsgrunnlag for utlegg, og at det skal svares rente som fastsatt i forsinkelsesrenteloven, dersom gebyret eller sektoravgiften ikke betales til forfallstid, slik gjeldende vannressurslov § 58 legger opp til.

3.3 Endringer i energiloven

3.3.1 Gjeldende rett

Etter energiloven § 10-1 fører departementet kontroll med at bestemmelser gitt i eller i medhold av energiloven blir overholdt. Energiloven § 10-1 første ledd fastsetter bl.a. at utgiftene til kontroll knyttet til kapittel 3 og 5 skal betales av konsesjonæren:

«§ 10-1.(Kontroll)

Departementet kan gi de pålegg som er nødvendige for gjennomføringen av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven. Departementet fører kontroll med at bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven blir overholdt. Dette gjelder tilsvarende for reguleringsmyndigheten der den er gitt myndighet etter denne loven. Utgiftene til kontroll knyttet til kapittel 3 og 5 og § 4-2 skal betales av konsesjonæren. Klagenemnda kan gi pålegg om utlevering av informasjon i medhold av tredje ledd første punktum».

Myndighet til å føre kontroll etter energiloven § 10-1 er delegert til NVE. Dagens tilsynsordninger er miljøtilsyn med elektriske anlegg, tilsyn med vedlikehold og modernisering av elektriske anlegg og tilsyn med fjernvarmeanlegg.

Kostnadene med miljøtilsyn med elektriske anlegg dekkes av den enkelte konsesjonær som har vært gjenstand for tilsyn, gjennom gebyr som baserer seg på timeføring fra saksbehandler.

Kostnadene med tilsyn med vedlikehold og modernisering av elektriske anlegg dekkes i dag av nettselskap med inntektsramme gjennom sektoravgift som er fastsatt på grunnlag av inntektsrammens størrelse. Kostnadene med tilsyn med fjernvarme dekkes gjennom sektoravgift som er fastsatt på grunnlag av konsesjonærenes varmesalg, i tillegg til en fast del.

Etter energiloven § 9-6 kan beredskapsmyndigheten kreve gebyr fra enheter i Kraftforsyningsberedskapsorganisasjon (KBO) til dekning av utgifter ved beredskapsmyndighetens arbeid med kraftforsyningsberedskap:

«§ 9-6.(Gebyr til dekning av utgifter)

Beredskapsmyndigheten kan kreve gebyr fra enheter i KBO til dekning av utgiftene ved beredskapsmyndighetens arbeid med kraftforsyningsberedskap. Utgiftene utlignes på eiere og brukere av de anlegg dette kapittelet omfatter.»

Som beredskapsmyndighet, krever NVE kostnadene til arbeidet med kraftforsyningsberedskap gjennom sektoravgifter som fastsettes for den enkelte KBO-enhet på grunnlag av installert ytelse i klassifiserte anlegg og nettstasjoner, jf. kraftberedskapsforskriften § 8-7.

3.3.2 Forslag

Departementet foreslår at energiloven § 10-1 endres ved at hjemmelen for dekning av kostnader til tilsyns- og kontrollarbeid knyttet til energiloven kapittel 3 og 5 skilles ut i et eget ledd, og at begrepene «gebyr» og «sektoravgift» inntas som alternative midler for kostnadsdekning. For tilsyn og kontroll etter energiloven § 4-2, som gjelder utenlandsforbindelser, beholdes dagens lovtekst, og det foreslås ingen endringer i bestemmelsen på dette punktet. Ovennevnte endring vil innebære at miljøtilsyn med elektriske anlegg, tilsyn med vedlikehold og modernisering, og tilsyn med fjernvarmeanlegg får en klar hjemmel for en sektoravgiftsordning, i tråd med føringene i Finansdepartementets rundskriv R-112/15.

Gebyret eller sektoravgiften skal knytte seg til kostnader med NVEs «tilsyns- og kontrollarbeid». Det behøver ikke å knytte seg til kontroll i ordets snevreste betydning. Det er kostnadene NVE har med tilsyns- og kontrollarbeid i vid forstand, som skal dekkes gjennom sektoravgiften eller gebyret. Herunder kommer blant annet kostnader til oppgaver og aktiviteter knyttet til kontroll, reaksjonsbruk, arbeid med veiledere, saksbehandling i forbindelse med godkjenning av konsesjonærens detaljplaner og regelverksutvikling. Kostnader knyttet til NVEs behandling av konsesjonssøknader, faller utenfor det som kan innkreves gjennom gebyr eller sektoravgift etter energiloven § 10-1.

Også for energiloven § 9-6, om dekning av kostnader til beredskapsmyndighetens arbeid med kraftforsyningsberedskap, foreslås det at begrepet “sektoravgift” innføres som alternativ til gebyr. Det fremgår allerede av gjeldende § 9-6, annet punktum, at “Utgiftene utlignes på eiere og brukere av de anlegg dette kapittelet omfatter”, men ved å innta begrepet “sektoravgift” vil hjemmelsgrunnlaget bli klarere.

Det foreslås at begrepet “utgifter” erstattes med “kostnader” i §§ 9-6 og 10-1. Utgift er et uttrykk for utbetalinger for ytelser, mens kostnad er ett uttrykk for forbruk av ressurser. Det er NVEs ressursforbruk knyttet til arbeid med tilsyn, kontroll og kraftforsyningsberedskap, inkludert kalkulatoriske kostnader,

som kreves dekket. Det er begrepet “kostnader” som best reflekterer dette. Begrepet “kostnader” er dessuten benyttet i gjeldende vannressurslov § 58, og foreslått benyttet i vassdragsreguleringsloven § 31 i dette lovforslaget. Departementet kan ikke se at det er grunn til bestemmelsene om kostnadsdekning etter energiloven, vannressursloven og vassdragsreguleringsloven skal være ulike på dette punkt.

Videre foreslår departementet å innta en hjemmel til å vedta forskrift om sektoravgift til dekning av kostnader med tilsyns- og kontrollarbeidet knyttet til energiloven kapittel 3 og 5. Tilsvarende forskriftshjemmel foreslås for § 9-6. Energiloven § 10-6 inneholder allerede en generell forskriftshjemmel, men ved å vedta en bestemmelse som uttrykkelig fastslår at gebyr eller sektoravgift kan reguleres nærmere i forskrift, understreker man at det legges opp til en regulering som er i tråd med føringene i R-112/15, om at utfyllende bestemmelser om gebyr og sektoravgifter skal gis i forskrift.

I tillegg foreslås at departementet får hjemmel til å gi forskriftsbestemmelse om innrapportering av opplysninger som er nødvendige for beregningen av gebyret eller sektoravgiften. Det vises til begrunnelsen som gjelder tilsvarende endringsforslag til vannressursloven § 58, i høringsnotatets punkt 3.1.2.

Det foreslås også at gebyret eller sektoravgiften etter § 10-1 for tilsyns- og kontrollarbeidet knyttet til energiloven kapittel 3 og 5, og etter § 9-6 for arbeid med kraftforsyningsberedskap, gjøres til tvangsgrunnlag for utlegg, og at det skal svares rente som fastsatt i forsinkelsesrenteloven, dersom gebyret eller sektoravgiften ikke betales til forfallstid, slik gjeldende vannressurslov § 58 legger opp til.

I energiloven § 9-6 siste punktum, heter det at «Utgiftene utlignes på eiere og brukere av de anlegg dette kapitlet omfatter». KBO-enhetene omfatter ikke bare «anlegg», men også system og annet som har vesentlig betydning for drift eller gjenoppretting av eller sikkerhet i produksjon, omforming, overføring, omsetning eller fordeling av elektrisk energi eller fjernvarme, jf. energiloven § 9-1 og kraftberedskapsforskriften § 2-1. Departementet foreslår derfor en endring i ordlyden ved at kostnadene skal utlignes på «de enheter som omfattes av energiloven § 9-1 første ledd, eller som er utpekt som KBO-enhet i medhold av kraftberedskapsforskriften § 3-1 annet ledd», i stedet for «eiere og brukere av de anlegg dette kapitlet omfatter». Endringen gir bedre samsvar med bestemmelsens første punktum om at det kan kreves gebyr fra «enheter i KBO», og den medfører at lovteksten bedre gjenspeiler kapitlets virkeområde.

3.4 Endringer i IK-vassdrag

3.4.1 Gjeldende rett

Det følger av IK-vassdrag § 12 at NVE kan kreve gebyr til dekning av kostnader for tilsyn med oppfyllelse av forskriften.

3.4.2 Forslag

Departementet foreslår at ordet “gebyr” erstattes med “sektoravgift” i bestemmelsens tittel og første til tredje ledd. NVEs dekning av kostnader med damtilsyn, skjer i dag gjennom sektoravgiftsordninger basert på en dams bruddkonsekvens, høyde og oppdemt magasinivolum, jf. IK-vassdrag § 12 første ledd, og damsikkerhetsforskriften § 8-3. Dekning av kostnader knyttet til miljøtilsyn med vassdragstiltak, skjer i dag gjennom sektoravgiftsordninger der kostnadene fordeles på anlegg til kraftproduksjon på grunnlag av midlere årsproduksjon i kraftverket, jf. IK-vassdrag § 12 tredje ledd. Forslaget innebærer at begrepsbruken blir i tråd med bestemmelsene i R-112/15, og at det blir bedre sammenheng mellom forskriftens ordlyd og NVEs praksis for kostnadsdekning.

3.5 Endringer i damsikkerhetsforskriften

3.5.1 Gjeldende rett

Det følger av damsikkerhetsforskriften § 8-3 at NVE kan kreve gebyr til dekning av kostnader ved NVEs tilsyn, kontroll og godkjenning i henhold til damsikkerhetsforskriften og i henhold til forskrift om internkontroll (IK-vassdrag). Gebyret fastsettes ut fra en dams bruddkonsekvens, høyde og oppdemt magasinivolum.

3.5.2 Forslag

Departementet foreslår at ordet «gebyr» erstattes med «sektoravgift». Som nevnt i punkt 3.4.2 skjer NVEs dekning av kostnader til damtilsyn gjennom en sektoravgiftsordning. Forslaget innebærer at begrepsbruken blir i tråd med bestemmelsene i R-112/15, og at det blir bedre sammenheng mellom forskriftens ordlyd og NVEs praksis for kostnadsdekning.

3.6 Endringer i kraftberedskapsforskriften

3.6.1 Gjeldende rett

Det følger av kraftberedskapsforskriften § 8-7 at det kan innkreves et årlig gebyr til dekning av beredskapsmyndighetens kostnader til arbeidet med kraftforsyningsberedskap. Gebyret fastsettes for den enkelte KBO-enhet på grunnlag av installert ytelse i anlegget.

3.6.2 Forslag

Departementet foreslår at ordet «gebyr» erstattes med «sektoravgift». Dekning av kostnader til beredskapsmyndighetens kostnader til arbeid med kraftforsyningsberedskap, skjer i dag gjennom en sektoravgiftsordning. Forslaget innebærer at begrepsbruken i forskriften blir i tråd med bestemmelsene i R-112/15, og at det blir bedre sammenheng mellom forskriftens ordlyd og praksis for dekning av kostnader til arbeid med kraftforsyningsberedskap.

I tillegg foreslås det at begrepet “utgifter” erstattes med “kostnader” i samsvar med det tilsvarende endringsforslaget for energiloven § 9-6. Det vises til omtalen i punkt 3.3.2.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Dette forslaget består hovedsakelig av endringer og presiseringer av eksisterende bestemmelser om kostnadsdekning for NVEs arbeid med tilsyn, kontroll og kraftforsyningsberedskap, for å bringe begrepsbruken i regelverket i tråd med bestemmelsene i Finansdepartementets rundskriv R-112/15 og NVEs praksis for kostnadsdekning.

Forslaget innebærer ingen endringer med tanke på omfanget av hvilke kostnader som kreves inn til dekning for NVEs arbeid med tilsyn, kontroll og kraftforsyningsberedskap.

Endringsforslagene som går ut på at gebyr og sektoravgift etter energiloven og vassdragsreguleringsloven skal være tvangsgrunnlag for utlegg, vil kunne lette saksbehandlingen knyttet til innkreving, dersom det oppstår en situasjon der konsesjonær ikke vil betale gebyret eller avgiften. Utover dette skal ikke forslaget ha noen økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning på myndighetsnivå.

For øvrig informerer departementet om at NVE er i gang med arbeidet med ny beregningsmodell for kostnadsdekning på tilsynsområdet. Dette arbeidet vil kunne resultere i endringer med tanke på

fordelingen av kostnader mellom konsesjonærene, men det vil ikke resultere i økt kostnadsdekning for NVEs arbeid med tilsyn, kontroll og kraftforsyningsberedskap. De økonomiske og administrative konsekvensene av en endret beregningsmodell vil bli belyst i en eventuell separat høring.

5 Merknader til de enkelte bestemmelsene

Vannressursloven

Til § 58. (gebyr og sektoravgift for tilsyn og kontroll med vassdragstiltak)

Det foreslås at begrepet «sektoravgift» inntas i lovteksten, som alternativ til «gebyr». Dette gir vassdragsmyndigheten en klar hjemmel til å vedta forskrift om sektoravgift til dekning av kostnadene med tilsyns- og kontrollarbeidet.

Videre foreslås det at begrepet «kontroll» erstattes med «tilsyns- og kontrollarbeid». Dette for å klargjøre at kostnadene ikke behøver å knytte seg til kontroll i ordets snevreste betydning. Det er kostnadene vassdragsmyndigheten har med tilsyns- og kontrollarbeid i vid forstand, som kan kreves dekket. Herunder kommer blant annet kostnader til oppgaver og aktiviteter knyttet til kontroll, reaksjonsbruk, arbeid med veiledere, saksbehandling i forbindelse med godkjenning av konsesjonærens detaljplaner og regelverksutvikling. Kostnader som vassdragsmyndigheten har pådratt seg før konsesjon er gitt, faller utenfor.

For å sikre NVE tilgang til oppdaterte opplysninger som er nødvendige for beregningen av gebyret eller sektoravgiften, foreslås det at forskriftshjemmelen også skal omfatte innrapportering av opplysninger som er nødvendige for denne beregningen.

Vassdragsreguleringsloven

Til § 31. Tilsyn og kontroll

Det foreslås at begrepene «gebyr» og «sektoravgift» inntas i bestemmelsens *første ledd* annet punktum som alternative muligheter for kostnadsdekning. Dette innebærer en presisering med tanke på hvordan kostnadsdekningen skal skje, sammenlignet med gjeldende lovtekst som kun fastslår at «Utgifter med kontrollen kan kreves dekket av konsesjonæren».

For å bedre reflektere at det er NVEs ressursforbruk, og ikke kun utbetalinger for ytelser, som kan kreves dekket av konsesjonærene, foreslås det at begrepet “utgifter” erstattes med “kostnader”.

Videre foreslås det at kostnadene skal knytte seg til «tilsyns- og kontrollarbeid». Dette er tilsvarende formuleringen som er foreslått i vannressursloven § 58. Det er kostnadene vassdragsmyndigheten har med tilsyns- og kontrollarbeid i vid forstand, som kan kreves dekket. Herunder kommer blant annet kostnader til oppgaver og aktiviteter knyttet til kontroll, reaksjonsbruk, arbeid med veiledere, saksbehandling i forbindelse med godkjenning av konsesjonærens detaljplaner og regelverksutvikling. Kostnader som vassdragsmyndigheten har pådratt seg før konsesjon er gitt, faller utenfor.

Det foreslås et nytt *annet ledd* som gir departementet hjemmel til å nærmere regulere innkreving av gebyr eller sektoravgift i forskrift. For å sikre NVE tilgang til oppdaterte opplysninger som er nødvendige for beregningen av gebyret eller sektoravgiften, foreslås det at forskriftshjemmelen også skal omfatte innrapportering av opplysninger som er nødvendige for denne beregningen.

Til sist foreslås et nytt *tredje ledd* om at gebyret eller sektoravgiften skal være tvangsgrunnlag for utlegg, og at det skal svares forsinkelsesrente dersom det ikke er betalt ved forfall, slik det følger av gjeldende vannressursloven § 58 tredje og fjerde punktum.

Energiloven

Til § 9-6 (Sektoravgift og gebyr til dekning av kostnader)

Departementet foreslår at § 9-6 endres ved at begrepet «sektoravgift» inntas i bestemmelsen som alternativ til «gebyr». Endringen vil gi beredskapsmyndigheten tydeligere hjemmel for innkreving av sektoravgift til dekning av kostnadene med arbeid med kraftforsyningsberedskap.

Det foreslås også at begrepet “utgifter” erstattes med “kostnader”, for å bedre reflektere at det er beredskapsmyndighetens ressursforbruk, og ikke kun utbetalinger for ytelser, som kan kreves dekket av KBO-enhetene.

For å bedre gjenspeile energiloven kapittel 9 sitt virkeområde, og for å skape bedre sammenheng med bestemmelsens første punktum, foreslås det at dagens annet punktum endres slik at kostnadene utlignes på «de enheter som omfattes av energiloven § 9-1 første ledd, eller som er utpekt som KBO-enhet i medhold av kraftberedskapsforskriften § 3-1 annet ledd», i stedet for «eiere og brukere av de anlegg dette kapitlet omfatter».

Videre foreslås det et nytt *annet ledd* som gir departementet hjemmel til å nærmere regulere innkreving av gebyr eller sektoravgift i forskrift. For å sikre NVE tilgang til oppdaterte opplysninger som er nødvendige for beregningen av gebyret eller sektoravgiften, foreslås det at forskriftshjemmelen også skal omfatte innrapportering av opplysninger som er nødvendige for denne beregningen.

Det foreslås et nytt *tredje ledd* om at gebyret eller sektoravgiften skal være tvangsgrunnlag for utlegg, og at det skal svares forsinkelsesrente ved for sen betaling, slik det følger av gjeldende vannressursloven § 58 tredje og fjerde punktum.

Til § 10-1 (Tilsyn og kontroll)

Departementet foreslår at energiloven § 10-1 endres ved at hjemmelen for dekning av kostnader til tilsyns- og kontrollarbeid knyttet til energiloven kapittel 3 og 5 skilles ut i et nytt *syvende ledd*, og at det presiseres at kostnadene kan kreves dekket enten gjennom gebyr eller sektoravgift. Det foreslås at departementet kan gi nærmere bestemmelser om gebyret eller sektoravgiften. For å sikre NVE tilgang til oppdaterte opplysninger som er nødvendige for beregningen av gebyret eller sektoravgiften, foreslås det at forskriftshjemmelen også skal omfatte innrapportering av opplysninger som er nødvendig for denne beregningen.

For å bedre reflektere at det er NVEs ressursforbruk, og ikke kun utbetalinger for ytelser, som kan kreves dekket av konsesjonærene, foreslås det at begrepet “utgifter” erstattes med “kostnader”, hva gjelder tilsyns- og kontrollarbeid knyttet til energiloven kapittel 3 og 5.

Gebyret eller sektoravgiften skal gå til dekning av kostnadene med «tilsyns- og kontrollarbeid». Det er kostnadene NVE har med tilsyns- og kontrollarbeid i vid forstand, som kan kreves dekket. Herunder kommer blant annet kostnader til oppgaver og aktiviteter knyttet til kontroll, reaksjonsbruk, arbeid med veiledere, saksbehandling i forbindelse med godkjenning av konsesjonærens detaljplaner og regelverksutvikling. Kostnader som NVE har pådratt seg før konsesjon er gitt, faller utenfor.

Det foreslås et nytt *åttende ledd* om at gebyret eller sektoravgiften skal være tvangsgrunnlag for utlegg, og at det skal svares forsinkelsesrente ved for sen betaling, slik det følger av gjeldende vannressursloven § 58 tredje og fjerde punktum.

Forskrift om IK-vassdrag

Til § 12

Det foreslås at begrepet “gebyr” erstattes med “sektoravgift” i bestemmelsens tittel, samt første til tredje ledd. Forslaget innebærer at begrepsbruken blir i tråd med bestemmelsene i R-112/15, og at det blir bedre sammenheng mellom forskriftens ordlyd og NVEs praksis for kostnadsdekning knyttet til miljøtilsyn med vassdragstiltak og damtilsynet.

Damsikkerhetsforskriften

Til § 8-3. Sektoravgift

Det foreslås at begrepet «gebyr» erstattes med «sektoravgift». Forslaget innebærer at begrepsbruken blir i tråd med bestemmelsene i R-112/15, og at det blir bedre sammenheng mellom forskriftens ordlyd og NVEs praksis for kostnadsdekning knyttet til damtilsynet.

Kraftberedskapsforskriften

Til § 8-7

Det foreslås at begrepet «gebyr» erstattes med «sektoravgift», og at begrepet “utgifter” erstattes med “kostnader”. Forslaget innebærer at begrepsbruken blir i tråd med bestemmelsene i R-112/15, og at det blir bedre sammenheng mellom forskriftens ordlyd og NVEs praksis for kostnadsdekning knyttet til arbeidet med kraftforsyningsberedskap.

6 Forslag til lov- og forskriftsendringer

Endringer i vannressursloven, vassdragsreguleringsloven og energiloven

I

I lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann foreslås følgende endringer:

§ 58 overskriften skal lyde:

§ 58. *(Gebyr og sektoravgift for tilsyn og kontroll med vassdragstiltak)*

§ 58 skal lyde:

Vassdragsmyndigheten kan gi forskrift om gebyr eller sektoravgift til dekning av tilsyns- og kontrollarbeid med vassdragstiltak og om innrapportering av opplysninger som er nødvendig for beregning av gebyret eller sektoravgiften. Satsene settes slik at gebyrene eller sektoravgiftene samlet ikke

overskrider vassdragsmyndighetens kostnader med *tilsyns- og kontrollarbeidet* og til tiltak etter § 40 første ledd annet punktum. Gebyret *eller sektoravgiften* er tvangsgrunnlag for utlegg. Betales ikke gebyret *eller sektoravgiften* til forfallstid, svares deretter rente som fastsatt i medhold av lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3 første ledd.

II

I lov 14. desember 1917 nr. 17 om regulering og kraftutbygging i vassdrag foreslås følgende endringer:

§ 31 overskriften skal lyde

§ 31. *Tilsyn og kontroll*

§ 31 skal lyde:

Konsesjonæren må tåle den kontroll med overholdelsen av de fastsatte betingelser i konsesjonen eller i medhold av denne som departementet finner nødvendig. *Til dekning av kostnader til tilsyns- og kontrollarbeid innkreves gebyr eller sektoravgift.*

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om gebyret eller sektoravgiften, og om innrapportering av opplysninger som er nødvendig for beregning av gebyret eller sektoravgiften.

Gebyret eller sektoravgiften er tvangsgrunnlag for utlegg. Betales ikke sektoravgiften eller gebyret til forfallstid, svares deretter rente som fastsatt i medhold av lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3 første ledd.

III

I lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. foreslås følgende endringer:

§ 9-6 overskriften skal lyde:

§ 9-6. *(Sektoravgift eller gebyr til dekning av kostnader)*

§ 9-6 skal lyde:

Beredskapsmyndigheten kan kreve gebyr *eller sektoravgift* fra enheter i KBO til dekning av *kostnadene* ved beredskapsmyndighetens arbeid med kraftforsyningsberedskap. *Kostnadene utlignes på de enheter som omfattes av energiloven § 9-1 første ledd, eller som er utpekt som KBO-enhet i medhold av kraftberedskapsforskriften § 3-1 annet ledd.*

Departementet kan gi forskrift om gebyr eller sektoravgift og om innrapportering av opplysninger som er nødvendig for beregning av gebyret eller sektoravgiften.

Gebyret eller sektoravgiften er tvangsgrunnlag for utlegg. Betales ikke sektoravgiften eller gebyret til forfallstid, svares deretter rente som fastsatt i medhold av lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3 første ledd.

§ 10-1 overskriften skal lyde:

§ 10-1 (*Tilsyn og kontroll*)

§ 10-1 første ledd skal lyde:

Departementet kan gi de pålegg som er nødvendige for gjennomføringen av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven. Departementet fører kontroll med at bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven blir overholdt. Dette gjelder tilsvarende for reguleringsmyndigheten der den er gitt myndighet etter denne loven. *Kostnadene til kontroll knyttet til § 4-2 skal betales av konsesjonæren.* Klagenemnda kan gi pålegg om utlevering av informasjon i medhold av tredje ledd første punktum.

§ 10-1 nytt syvende og åttende ledd skal lyde:

Til dekning av departementets kostnader til tilsyns- og kontrollarbeid etter kapittel 3 og 5, innkreves et gebyr eller en sektoravgift. Departementet kan gi forskrift om gebyr eller sektoravgift og om innrapportering av opplysninger som er nødvendig for beregning av gebyret eller sektoravgiften.

Gebyret eller sektoravgiften er tvangsgrunnlag for utlegg. Betales ikke gebyret eller sektoravgiften til forfallstid, svares deretter rente som fastsatt i medhold av lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3 første ledd.

IV

Loven gjelder fra (...)

Endringer i damsikkerhetsforskriften

I forskrift 18. desember 2009 nr. 1600 om sikkerhet ved vassdragsanlegg foreslås følgende endringer:

§ 8-3 overskriften skal lyde:

§ 8-3. *Sektoravgift*

§ 8-3 skal lyde:

NVE kan kreve inn *sektoravgift* til dekning av kostnader ved NVEs tilsyn, kontroll og godkjenning i henhold til denne forskrift og i henhold til forskrift om internkontroll. *Sektoravgiften* fastsettes ut fra en dams bruddkonsekvens, høyde og oppdemt magasinolum. For mindre dammer eller andre vassdragsanlegg enn dammer kan det fastsettes minstesatser. *Satsene* settes slik at *sektoravgiftene* samlet ikke overskrider NVEs kostnader med kontrollen og til tiltak etter lov om vassdrag og grunnvann § 40 første ledd annet punktum.

Sektoravgiften er tvangsgrunnlag for utlegg. Betales ikke *sektoravgiften* ved forfall, påløper rente som fastsatt i medhold av lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3 første ledd.

Endringer i IK-vassdrag

I forskrift 28. oktober 2011 nr. 1058 om internkontroll etter vassdragslovgivningen foreslås følgende endringer:

§ 12 overskriften skal lyde:

§ 12. *Sektoravgift* til dekning av tilsynskostnader

§ 12 skal lyde:

Norges vassdrags- og energidirektorat kan kreve inn *sektoravgift* til dekning av kostnader for tilsyn med oppfyllelse av forskriften.

For oppfølging av bestemmelsene i forskrift 18. desember 2009 nr. 1600 om sikkerhet ved vassdragsanlegg (damsikkerhetsforskriften) fastsettes *sektoravgiften* ut fra en dams bruddkonsekvens, høyde og oppdemt magasinolum. For mindre dammer eller andre vassdragsanlegg enn dammer, kan det fastsettes minstesatser.

For miljøtilsyn ved oppfølging av anlegg i forbindelse med kraftproduksjon fastsettes *sektoravgiften* på grunnlag av midlere årsproduksjon i kraftverket. Ved mindre anlegg kan det fastsettes minstesatser.

For anlegg uten tilknytning til kraftproduksjon kan det fastsettes standardgebyrer.

Endringer i kraftberedskapsforskriften

I forskrift 7. desember 2012 nr. 1157 om sikkerhet og beredskap i kraftforsyningen foreslås følgende endringer:

§ 8-7 overskriften skal lyde:

§ 8-7. *Sektoravgift* til beredskapsmyndigheten

§ 8-7 skal lyde:

Til dekning av beredskapsmyndighetens *kostnader* til arbeidet med kraftforsyningsberedskap innkreves *en årlig sektoravgift*.

Sektoravgiften fastsettes for den enkelte KBO-enhet på grunnlag av installert ytelse i klassifiserte anlegg og nettstasjoner pr. 1. januar det år *sektoravgiften* beregnes for. Satsene skal reguleres slik at de samlede *sektoravgiftene* tilsvarer de faktiske *kostnader* beredskapsmyndigheten har med beredskapsarbeidet.